HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ותיובתא דרב הונא לא לעולם הריני נזיר היום הריני (א) למחר ומאי עלתה לו לבר מההוא יומא יתירא אי נמי כגון שקיבל שתי נזירות בבת אחת מתיב רב המנונא [1]נזיר להזיר מכאן [א]שהנזירות חל על הנזירות שיכול והלא דין הוא ומה שבועה חמורה [ב]אין שבועה חלה על שבועה נזירות קלה לא כל שכן תלמוד לומר נזיר להזיר מכאן שהנזירות חלה על הנזירות היכי דמי אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר הא קרא בעיא אלא לאו דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום וקתני נזירות חל על נזירות לא הב"ע כגון שקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת ומאי חומרא דשבועה מנדר אילימא משום דחיילא אפילו על דבר שאין בו ממש נדר נמי חמור שכן חל על המצוה כרשות אלא משום דכתיב בה בשבועה [2]לא ינקה: שבועה שלא אוכל שבועה שלא אוכל ואכל אינו חייב אלא אחת: [ג]אמר רבא [א]אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ממאי מדלא קתני (ב) אינו אלא אחת וקתני אינו חייב אלא אחת רווחא הוא דלית לה כי מיתשיל על חבירתה חיילא לישנא אחרינא חיובא הוא דליכא הא שבועה איכא למאי הלכתא לכדרבא [ד]דאמר רבא נשאל על הראשונה עלתה לו שניה תחתיה לימא מסייע ליה [ה]מי שנדר שתי נזירות ומנה את הראשונה והפריש קרבן ונשאל עליה עלתה לו שניה בראשונה כגון שקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת:

מתני'

ותיובתא דרב הונא. דמדקתני עלתה לו שניה בראשונה מכלל דנזירות שניה נמי חיילא עליה: **לא לעולם דאמר וכו' ומאי עלתה לו לבר מההוא יומא.** (ג)למשלים אותו ושוב מקריב קרבנו ונמצא נזיר אותו יום שנדר עם ימי נזירות של שלשים יום: **אי נמי.** להכי חייב נזירות שניה כגון שקיבל עליו שתי נזירות בבת אחת דאמר הרי עלי שתי נזירות להכי חייב שתים אי לאו שנשאל אבל אי אמר הריני נזיר היום הריני נזיר היום אין נזירות חל על נזירות: **והלא דין הוא.** שלא תהא נזירות חל על נזירות ולא שאר נדרים נדר על נדר: **ומה שבועה חמורה.** (ד) מפרש לקמן אפ"ה אין שבועה חלה על שבועה: **הא קרא בעי.** פשיטא ודאי דהא איכא חד יומא יתירא: **אם נשאל על הראשונה.** שבא לפני חכם ושאל על שבועה ראשונה והתיר: **שניה חלה עליו.** שאם עובר חייב משום שבועה שניה: **מדלא קתני חייב אחת.** דאילו קתני חייב אחת הוה משמע נמי שעל כולן חייב אחת וכן אי קתני אינה אלא אחת הוה משמע נמי שכולן שבועה אחת היא ואי בצרה לה אזיל ליה חיובא (ה) אלא מדקתני אינו חייב ש"מ דחיובא חדא מיהא איתיה דאי נשאל על הראשונה שניה חלה עליו דהא דלא חיילא כי לא מיתשיל אראשונה משום דלית רווחא דראשונה עומדת דחייב עליה אבל כשנשאל על הראשונה חיילא השניה: **לישנא אחרינא חיובא הוא דליכא.** על השניה במקום הראשונה: **הא שבועה איכא.** כלומר שם שבועה עליה לכי מיתשיל אקמייתא: **לכדרבא וכו'.** (אבל) כשנשאל על הראשונה חיילא השניה:

מתני'

שבועה אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו ולקמן נמי מסייעינן ליה לרבא מהא מתניתא י"ל משום דהכתי לא קים לן בהא דרבא וסבירא לן דאי לא חייל השתא לא חיילא נמי בתר זמנא מש"ה לא מפרש להו כדרבא: **אי נמי בשקבל עליו שתי נזירות בבת אחת.** כלומר דכה"ג חיילי תרוייהו שהרי אין אחת מהן קודמת לחברתה דנימא שלא תחול שניה אחריה: **מתיב רב המנונא כו' אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר הא קרא בעיא.** דודאי כיון דמתוסף יומא יתירא בשביל נזירות שניה וכל מה שמנה עד אותו יום בשביל נזירות ראשונה היה פשיטא שצריך למנות ל' יום שאין נזירות פחותה מל' יום: **הכא במאי עסקינן שקבל עליו ב' נזירות בבת אחת.** כלומר וקרא להכי אתא. וא"ת ולהא קרא למה לי פשיטא דה"ל כאומר הריני נזיר ששים יום י"ל אי לאו קרא ה"א שימנה ס' יום כאחד ויביא קרבן ואתא קרא ואשמועינן דשתי נזירות חלוקין הוו ועל כל ל' מגלח ומביא קרבן. זהו פי' שמועה זו על נכון. וראיתי לקצת מפרשים שנדחקו להעמידה לומר דכי תנן יש נדר בתוך נדר לחייבו ב' על אכילה אחת קאמר שאף בענין זה חמור נדר משבועה שהאומר קונם עלי ככר זה קונם עלי ככר זה חייב ב' ומי שנשבע ב' פעמים שלא יאכל ככר אחד ואכלו אינו חייב אלא אחת ורב הונא ה"ק דדוקא באומר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר הוא דחייב שתים על אכילה אחת משום דס"ל שנדר חל על נדר לחייבו שתים בכולל מה שאין כן בשבועה דאפילו בכולל לא חיילא אבל בלא כולל אפילו בנדרים אין נדר חל על נדר. והשמועה עולה לפירוש זה בקושי ודוחק דא"כ למה ליה לתנא דמתניתין למתנייה האי דינא בנזירות לתנייה בנדרים ועוד דהיכי הוה ס"ד לאוקמי הא דמי שנזר שתי נזירות וכו' באומר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר דא"כ מאי מנה את הראשונה והלא כשמנה את הראשונה מנה גם את השניה דשניהם מנין אחד להם אלא שהוא חייב כשעובר על נזירותו שתים ועוד מאי עלתה לו שניה בראשונה והרי אין השניה חלה אלא לענין שאם אכל ענבים בתוך ימי נזירותו חייב שתים ולמה הוא צריך שתעלה לו ועוד דאמרינן בהך תיובתא אחריתי אילימא דאמר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר הא קרא בעיא בתמיה ומאי קושיא אין הכי נמי דקרא בעיא לחייבו שתים בכולל דהא בשבועות כה"ג אינו חייב אלא אחת אלא ודאי פירושא קמא עיקר: הלכך נקטינן דכי היכי דאין שבועה חלה על שבועה לחייבו ב' כך אין נדר חל על נדר ואם אמר קונם עלי ככר זה קונם עלי ככר זה אינו חייב אלא אחת דכי תנא יש נדר בתוך נדר דוקא למנות שתי נזירות הוא דאמרינן כדכתיבנא. מיהו להא מילתא עדיפי נדרים משבועות שהנדרים חלין על השבועות ואין השבועות חלות על הנדרים כיצד נשבע שיאכל ככר זה ואח"כ אסרו עליו בקונם אסור לאכלו כדאמרינן לעיל [טז.] קונם סוכה שאני עושה לולב שאני נוטל אסור ובודאי דכי היכי דנדר חל על דבר מצוה חייל נמי אשבועה שמצוה ושבועות שתיהן איסור גברא הן וחייל עלייהו איסור חפצא דנדרים לבטלן בשב ואל תעשה. ואפשר ג"כ שכשם שהנדר חל על השבועה לבטלה כך הוא חל לקיימה שהנשבע שלא יאכל ככר זו וחזר ואסרו עליו בקונם ואכלו חייב שתים וכן בדין אם לבטל הן חלין לקיים לא כל שכן ומההוא טעמא גופיה דכתיבנא דכיון דשבועות ליתנהו אלא איסור גברא כי אמר קונם מיתוסף ביה איסור חפצא. אבל אין השבועות חלות על הנדרים לא לבטל ולא לקיים שאם אסר על עצמו ככר וחזר ונשבע עליו שיאכלנו פשיטא שאינו רשאי לאכלו וכן נמי נשבע עליו שלא יאכלנו אינו עובר אלא משום בל יחל. וליכא למימר דכי היכי דלאיסור חפצא דנדרים חייל לאיסור גברא דשבועות ה"נ איסור גברא דשבועות ליחול לאיסור חפצא דנדרים משום דבנדרים כי היכי דאית בהו איסור חפצא איסור גברא נמי אית בהו שהרי מכיון שנאסר עליו קאי עליה בלא יחל דברו והאי לאו איסור גברא הוא ככל לא תעשה שבתורה הלכך אין מקום לשבועה שתחול על הנדרים והכי איתא בירושלמי פ"ק דמכילתין [ה"א] בככר אחד מכיון שהזכיר עליו שבועה כנבלה הוא מכאן ואילך כמיחל שבועות על האיסורין ואין שבועות חלות על האיסורין אמר ר' יודן והוא שהזכיר נדר ואח"כ הזכיר שבועה אבל אם הזכיר שבועה ואח"כ נדר הנדרים חלים על האיסורין: **לימא מסייע ליה מי שנדר ב' נזירות וכו'.** מאן דמסייע ליה לרבא מהא על כרחין כרב הונא סבירא ליה דאמר [יז.] דבאומר הריני נזיר היום אין נזירות חלה על הנזירות דאי כשמואל ס"ל דאמר [שם] דאפי' בכי האי גוונא נזירות חלה על הנזירות מאי קא מסייע ליה לרבא דלמא שאני הכא דבשעה שנדר חלה על שתיהן ומש"ה כשנשאל על הראשונה עלתה לו שניה בראשונה אבל בשבועות שבשעה שנשבע שבועה שניה לעולם אימא לך דכיון דלא חיילא השתא לא חיילא נמי כי מתשיל אראשונה אלא ודאי משום דס"ל כרב הונא מסייע ליה. וה"ק ודאי הא מתניתא באומר הריני נזיר היום הריני נזיר היום מתוקמא ואפ"ה נהי דבשעה שנדר לא חייל כי מיתשיל אנדר ראשון חייל וכדרבא דאי באומר הריני נזיר היום הריני נזיר למחר עסקינן ומש"ה קתני עלתה לו שניה בראשונה לפי שבשעה שנזר חלו שתיהן א"כ היכי קתני דעלתה לו שניה בראשונה הא איכא יומא יתירא. ודאי דהכא כגון שקבל עליו שתי נזירות בבת אחת עסקינן ומש"ה כי נשאל על הראשונה עלתה לו שניה בראשונה לפי שבשעה שנדר הוי שתי נזירות ראויות לחול אבל בשבועות לעולם אימא לך דכיון דשניה לא חיילא כי אפקה מפומיה כי מתשיל אראשונה נמי לא חיילא:

ולענין

מסורת הש"ס

א) [לעיל ג:], ב) [לעיל ח.], ג) [לקמן סט. שבועות כז:], ד) שבועות כז:, ה) שם,

תורה אור השלם

1. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְלִא לִנְדֹּר נֶדֶר נָזִיר לְהַזִּיר לַייָ:
במדבר ו ב

2. לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְיָ אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא:
שמות כ ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' הריני נזיר למחר ומאי: (ב) שם מדלא קתני חייב אחת אי נמי אינה אלא אחת וקתני: (ג) רש"י ד"ה לא לעולם וכו' מההוא יומא דמשלים: (ד) ד"ה ומה וכו' כדמפרש לקמן: (ה) ד"ה מדלא וכו' אזל ליה חיובא אבל מדקתני:

פירוש הרא"ש

כגון שקבל עליו ב' נזירות בבת אחת. כגון דאמר הרי עלי ב' נזירות או דאמר הריני נזיר הריני נזיר אם אוכל ואכל דעתה חלו עליו שתי נזירות כאחת: **הא קרא בעי.** מילתא דפשיטא היא דכיון שלא יצאו דבריו האחרונים לבטלה מפיו שיש בה תוספת יום אחד על הנזירות שקבל עליו ואי אפשר לנזירות שלא תהיה אלא יום אחד הלכך על כרחך צריך שיהא נזירות שלשים יום: **כגון שקבל עליו שני נזירות בבת אחת.** אם אמר הרי עלי שתי נזירות לאורה פשוט הוא מן הראשונה אלא כגון שתלה באכילה וסלקא דעתך אמינא כל מה שתלה באכילה אחת חדא נזירות היא: **אלא משום דכתיב בשבועה לא ינקה.** והא חומרא יתירתא היא כדאמרינן בשבועות (דף לט.) כל העולם נזדעזע כשאמר הקב"ה לא ינקה: **מדלא קתני חייב אחת.** דהוה משמע חיובא אחת ישנה על כל השבועות וכן נמי אי הוה תני אינה אלא אחת אבל אינו חייב אלא אחת משמע חיובא הוא דליכא אבל ישנן לכל השבועות ולא יצאו לבטלה מפיו ואי משכחי רווחא חיילי: **ונשאל עליה עלתה לו שניה בראשונה.** אלמא אף על גב דכל כמה דלא נשאל על הראשונה ליתא לשניה כי נשאל מיהא על הראשונה דמשכחת השניה רווחא חיילא: **כגון שקבל עליו ב' נזירות כו'.** דעתה לא יצאו לבטלה מפיו ולא דמי לשבועה:

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ו מהל' שבועות הלכה יז סמג לאוין רמא טוש"ע י"ד סימן רלח סעיף כא וסימן רלט סעיף יג:

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא אם נשאל. עיין לקמן סט ע"א:

מוסף רש"י

שהנזירות חל על הנזירות. שאם היה נזיר ואמר הריני נזיר חל עליה נזירות, וכשישלמו אותן ימי נזירות צריך להיות נזיר עוד פעם אחת (לעיל ג:). **אם נשאל על הראשונה שניה חלה עליו.** ונאסר בככר משום שבועה שניה, וכן אם נשאל על השתים חלה השלישית, לפי שהחכם עוקר הנדר מעיקרו, שהרי פותח לו בחרטה והוי כמי שלא נדר וחלה השניה למפרע, שהראשונה היתה מעכבתה מלחול ואינה לראשונה הואיל ונשאל עליה (שבועות כז:). **מי שנדר שתי נזירות כו'.** ראה לעיל יז ב.

תוספות

אלא משום דכתיב לא ינקה. כדאמרי' בשבועות (דף לט.) והתם איכא חומרות אחרות והכא נקט הפשוטות דכתיב בקרא דלא תשא ואע"ג דלא ינקה בשבועת שקר כתיב ומתניתין איירי בשבועת ביטוי מכל מקום חומרא חשיבותא שוה היא: **מדלא קתני אינו אלא אחת.** ואע"ג דבכמה מקומות שונה אינו חייב אלא אחת אע"ג דליכא אלא חד חיובא מ"מ היכא דאיכא למיטעי לא הוה ליה למתני מתניתין בהאי לישנא: **לימא מסייע ליה מי שנדר.** והוי מצי לדחויי כשמואל דאמר דהוי נזיר בהריני נזיר היום הריני נזיר היום אלא רוצה שלא תהא הסיוע קיימת אפילו לרב הונא כיון דמצי לדחויי גם לרב הונא: **שקבל עליו ב' נזירות בבת אחת.** ק"ק דהוה מצי לדחויי גם לרב הונא דאמר היום ומחר מאי עלתה לו לבר מההוא יומא הפשוט נקט יותר דעלתה משמע לגמרי: